

Határozatok Tára

PEDRO CRUZ VILLALÓN
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2013. május 30.¹

C-306/12. sz. ügy

**Spedition Welter GmbH
kontra
Avanssur SA**

(a Landgericht Saarbrücken [Németország] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„2009/103/EK irányelv — Gépjármű-felelősségbiztosítás — A 21. cikk (5) bekezdése —
Kárrendezési megbízott — Bírósági iratok kézbesítésére vonatkozó passzív kézbesítési megbízás —
Olyan nemzeti jogszabály, amely a kézbesítés érvényességét az alperes részéről a képviselő részére adott
kifejezett megbízástól teszi függővé — Közvetlen hatály — Az összhangban történő értelmezés
követelménye — Az irányelv háromoldalú hatálya”

1. A Landgericht Saarbrücken a gépjármű-felelősségbiztosításról és a biztosítási kötelezettség ellenőrzéséről szóló 2009/103/EK irányelv 21. cikkének (5) bekezdése² értelmezésével és az arra való hivatkozás lehetőségével kapcsolatban felmerült számos kétséggel fordult a Bírósághoz. Pontosabban, a kérdést előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy az említett rendelkezés feljogosítja-e a polgári jogi bíróságot, hogy jogszerűen kézbesítsen egy keresetet a „kárrendezési megbízott” részére, ha erre nincs kifejezett meghatalmazása az alperes részéről. Továbbá, amennyiben az első kérdésre igenlő válasz adandó, a kérdést előterjesztő bíróság kétséget fogalmaz meg azzal kapcsolatban, hogy lehet-e az említett 21. cikkre a jelen üggyhez hasonló olyan „háromoldalú” jogviszonyban hivatkozni, amelyben az irányelvet a közhatalommal szemben alkalmazzák, de amely közvetve magánszemélyt érint.

I – Jogi háttér

A – Uniói jogi háttér

2. A 2009/103 irányelv hatályon kívül helyezte a tagállamok gépjármű-felelősségbiztosításra vonatkozó jogszabályainak közelítéséről szóló 2000/26 irányelvet³. A fentiek ellenére az új jogszabály megtartotta a jelen ügyben értelmezendő rendelkezések szövegét, amelyből a következő preambulumbekkezdések, és különösen a 20. és 21. cikk bír jelentőséggel.

„(20) A gépjárműbalesetek károsultjai számára hasonló bánásmódot kell biztosítani függetlenül attól, hogy a Közösségen belül a balesetek hol következnek be.

1 — Eredeti nyelv: spanyol.

2 — A 2009. szeptember 16-i európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 263., 11. o.).

3 — A tagállamok gépjármű-felelősségbiztosításra vonatkozó jogszabályainak közelítéséről, valamint a Tanács 73/239/EGK és 88/357/EGK irányelveinek módosításáról szóló, 2000. május 16-i 2000/26/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (negyedik gépjármű-felelősségbiztosítási irányelv) (HL L 181., 65. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 3. kötet, 331. o.).

[...]

- (34) Az ezen irányelv hatálya alá tartozó, nem a károsult lakóhelye szerinti államban bekövetkezett gépjárműbalesetektől eredően anyagi kárt vagy sérülést szenvedett károsultak számára lehetővé kell tenni, hogy kárigényeiket a lakóhelyük szerinti tagállamban jelentsék be, a károkozó fél biztosítóintézete által kijelölt kárrendezési megbízottnál. Ez a megoldás lehetővé teszi, hogy a károsult által a saját tagállamán kívül elszenvedett kárt számára ismerős eljárások alapján bírálják el.
- (35) A károsult lakóhelye szerinti tagállamban működő kárrendezési megbízottak rendszere sem az egyes esetekben alkalmazandó anyagi jogot, sem a joghatóságot nem érinti.

[...]

- (37) Elő kell írni, hogy a tagállam, amelyben a biztosítóintézetet engedélyezték, kötelezze a biztosítóintézetet a többi tagállamban lakóhellyel rendelkező vagy ott letelepedett kárrendezési megbízottak kijelölésére annak érdekében, hogy minden szükséges információt összegyűjtsenek az említett balesetektől származó károkkal kapcsolatban, és minden megfelelő lépést megtegyenek a kárigények teljesítéséért a biztosítóintézet nevében és költségére, beleértve a kártérítés kifizetését. A kárrendezési megbízottaknak kellően széles jogkörrel kell rendelkezniük ahhoz, hogy képviseljék a biztosítóintézetet a balesetből eredően kárt szenvedett személyekkel szemben, továbbá hogy képviseljék a biztosítóintézetet a nemzeti hatóságok előtt, beleértve – ahol szükséges – a bíróságot, amennyiben ez összeegyeztethető a nemzetközi magánjognak a joghatóság megállapítására vonatkozó szabályaival.

[...]

20. cikk

A lakóhelyüktől eltérő tagállamban bekövetkezett baleset károsultjai kárának megtérítésére vonatkozó különleges rendelkezések

- (1) A 20–26. cikk célja, hogy különleges intézkedéseket állapítson meg a károsult lakóhelyétől eltérő tagállamban bekövetkezett balesetből származó bármilyen kár tekintetében kártérítésre jogosult károsultakra vonatkozóan, ha a balesetet olyan gépjármű okozta, amely valamely tagállamban biztosított, és amelynek szokásos üzemben tartási helye is valamely tagállamban található.

A harmadik országok polgári jogi felelősségre és nemzetközi magánjogra vonatkozó jogszabályainak sérelme nélkül ezek a rendelkezések azokra a valamely tagállamban lakóhellyel rendelkező károsultakra is vonatkoznak, akik olyan balesetből származó bármilyen anyagi kár tekintetében kártérítésre jogosultak, amely olyan harmadik országban történt, amelynek a nemzeti biztosító irodája csatlakozott a zöldkártyarendszerhez, ha az ilyen baleseteket valamely tagállamban biztosított és ott szokásosan üzemben tartott gépjármű használata okozta.

- (2) A 21. és 24. cikk csak azokra a balesetekre vonatkozik, ahol a balesetet okozó gépjármű:

- a) biztosítója a károsult lakóhelyétől eltérő tagállamban található; és
- b) szokásos üzemben tartási helye a károsult lakóhelyétől eltérő tagállamban található.

21. cikk

Kárrendezési megbízott

(1) Valamennyi tagállam megteszi a szükséges intézkedéseket annak biztosítására, hogy a 73/239/EGK irányelv melléklete A. pontjának 10. ágazatában szereplő kockázatokat (kivéve a fuvarozók felelősségbiztosítását) vállaló biztosítók kárrendezési megbízottat jelöljenek ki minden olyan tagállamban, amely különbözik attól, ahol hivatalos működési engedélyüket megkapták.

A kárrendezési megbízott felelős a 20. cikk (1) bekezdésében említett balesetektől származó kárigények kezeléséért és rendezéséért.

A kárrendezési megbízott a kinevezése helye szerinti tagállamban lakóhellyel rendelkező, illetve letelepedett személy.

(2) A kárrendezési megbízott megválasztása a biztosító mérlegelési körébe tartozik.

A tagállamok a választás szabadságát nem korlátozhatják.

(3) A kárrendezési megbízott egy vagy több biztosítónak is dolgozhat.

(4) A kárrendezési megbízott a kárigényre vonatkozó minden olyan információt összegyűjt, amely a károk rendezésével kapcsolatban szükséges, és minden szükséges intézkedést megtesz a károk rendezésének megkönnyítésére.

A kárrendezési megbízott kinevezésére vonatkozó követelmény nem korlátozza a károsult vagy a biztosító jogát, hogy bírósági eljárást indítson közvetlenül a balesetet okozó személy vagy annak biztosítója ellen.

(5) A kárrendezési megbízottaknak elegendő jogkörrel kell rendelkezniük ahhoz, hogy a 20. cikk (1) bekezdésében említett esetekben képviseljék a biztosítót a károsultakkal szemben, és hogy kárigényeiket teljes mértékben rendezzék.

A kárrendezési megbízottaknak képesnek kell lenniük arra, hogy az ügyeket a károsult lakóhelye szerinti tagállam hivatalos nyelvén (nyelvein) vizsgálják.

(6) A kárrendezési megbízott kijelölése önmagában nem jelenti a 92/49/EGK irányelv 1. cikkének b) pontjában meghatározott új fióktelep megnyitását, és a kárrendezési megbízott nem tekinthető a 88/357/EGK irányelv 2. cikkének c) pontja szerinti telephelynek vagy a 44/2001/EK rendelet szerinti telephelynek.”

B – Nemzeti jogi háttér

3. Németországban a 2009/103 irányelvet a Versicherungsaufsichtsgesetz (a biztosítások felügyeletéről szóló törvény, a továbbiakban: VAG) ültette át. Pontosabban, az irányelv 21. cikkének (5) bekezdését a VAG 7b. §-ának (2) bekezdésében foglalt rendelkezés ültette át, amely a következőképpen rendelkezik:

„(2) A kárrendezési megbízott a kinevezésének helye szerinti államban lakóhellyel rendelkező, illetve letelepedett személy. Egy vagy több biztosító nevében járhat el. Elegendő jogkörrel kell rendelkeznie ahhoz, hogy a biztosítót képviselje a károsulttal szemben, és hogy kárigényeit teljes mértékben rendezze. Megfelelő képességekkel kell rendelkeznie ahhoz, hogy a kárigényt a kinevezése helye szerinti tagállam hivatalos nyelvén, illetve nyelvein rendezze.”

4. A kézbesítésre vonatkozó szabályoknak a német polgári eljárásjogban alkalmazott rendszere a Zivilprozessordnung 166. és azt követő cikkeiben jelenik meg. A megbízott útján történő kézbesítésről rendelkező 171. cikk a következőképpen szól:

„Az előzetesen kijelölt képviselő vagy a képviselt ügyfél részére történő kézbesítés ugyanolyan joghatással bír. A képviselőnek megbízását írásban kell igazolnia.”

II – A tényállás és az alapeljárás

5. A Spedition Welter németországi székhelyű vállalkozás, amelynek tulajdonában van egy olyan teherautó, amely érintett volt egy 2011. június 24-én Párizs környékén bekövetkezett közlekedési balesetben. A Spedition Walter keresetet indított a német bíróság előtt a balesetben részt vevő másik gépjármű franciaországi lakóhellyel rendelkező vezetőjével szemben, aki a szintén franciaországi székhelyű Avanssur S. A. biztosítótársaságnál rendelkezett kötelező felelősségbiztosítással.

6. Az elsőfokú bíróság a keresetlevelet az Avanssur S. A. németországi kárrendezési megbízottjának, az AXA Versicherungs AG biztosítótársaságnak kézbesítette.

7. Az AXA Versicherungs AG nem vette át a keresetlevelet arra hivatkozással, hogy az alperes tekintetében nem rendelkezik kifejezett kézbesítési megbízotti jogkörrel.

8. Az elsőfokú bíróság súlyos alaki hiba miatt elfogadhatatlannak nyilvánította a keresetet, mivel az alperes részére történő kézbesítés nem volt szabályszerű. Az elsőfokú bíróság szerint a keresetlevelet közvetlenül az Avanssur S. A.-nak kellett volna kézbesíteni az igazságügyi együttműködés hatályos eszközei, pontosabban a tagállamokban a polgári és kereskedelmi ügyekben a bírósági és bíróságon kívüli iratok kézbesítéséről szóló 1393/2007 rendelet⁴ alapján.

9. A felperes vitatta ezt az értelmezést és fellebbezést terjesztett a Landgericht Saarbrücken elé a 2009/13 irányelv 21. cikkének (5) bekezdésére hivatkozással. A felperes álláspontja szerint a hivatkozott rendelkezés a gépjármű-felelősségbiztosítással kapcsolatos jogvita keretében a képviselő számára jogszabályon alapuló kézbesítési megbízást hoz létre.

10. A felperes állítása következtében felmerült kétségekre tekintettel a Landgericht Saarbrücken az eljárás felfüggesztéséről határozott, és előzetes döntéshozatal céljából a Bíróság elé terjesztette a jelen kérelmet.

III – A Bíróság elé előzetes döntéshozatalra terjesztett kérdés

11. 2012. június 26-án érkezett a Bíróság Hivatalához a Landgericht Saarbrücken által előterjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérelem, amely a következőképpen szól:

„1) Úgy kell-e értelmezni a gépjármű-felelősségbiztosításról és a biztosítási kötelezettség ellenőrzéséről szóló, 2009. szeptember 16-i 2009/103/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 263., 11–31. o.; a továbbiakban: 2009/103/EK irányelv) 21. cikkének (5) bekezdését, hogy a kárrendezési megbízott jogköréhez hozzátartozik a biztosítóintézet érdekében fennálló, passzív kézbesítési megbízás, és így a károsult által a biztosítóintézet ellen a balesetből eredő károk megtérítése érdekében indított peres eljárásban a bírósági kézbesítés hatálya a biztosítóintézettel szemben kiterjed az általa kijelölt kárrendezési megbízottra is?

4 — A 2007. november 13-i európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL L 324., 79. o.).

Amennyiben az első kérdésre igenlő válasz adandó:

- 2) A 2009/103/EK irányelv 21. cikkének (5) bekezdése oly módon fejt-e ki közvetlen hatályt, hogy a károsult a nemzeti bíróság előtt hivatkozhat rá azzal a következménnyel, hogy a nemzeti bíróságnak a biztosítóintézettel szembeni, érvényes kézbesítésből kell kiindulnia abban az esetben, ha a kárrendezési megbízottat mint a biztosítóintézet „képviselőjét” értesítették, mindazonáltal jogszerűen nem állítottak ki kézbesítési megbízást, és a nemzeti jog sem biztosít ebben az esetben jogszabályon alapuló kézbesítési megbízotti jogkört, ettől eltekintve azonban a kézbesítés megfelel a nemzeti jogban szereplő valamennyi feltételnek?”

12. Az Avanssur S. A., az Osztrák Köztársaság, a Portugál Köztársaság és az Európai Bizottság terjesztett elő írásbeli észrevételeket.

IV – Elemzés

A – Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdés

13. A Landgericht Saarbrücken első kérdése arra irányul, hogy a 2009/13 irányelv 21. cikkének (5) bekezdése polgári peres eljárásban passzív megbízási jogkört biztosít-e a „kárrendezési megbízottnak” a biztosítóintézethez intézett kézbesítések átvételére.

14. Az eljárásban részt vevő felek eltérő álláspontot képviseltek. Egyrészt, az Osztrák Köztársaság és a Bizottság azt állítja, hogy a hivatkozott 2009/103 irányelv 21. cikkének (5) bekezdése olyan passzív kézbesítési megbízási jogkört biztosít, amely mind a közigazgatási, mind a bírósági eljárásra kiterjed. Ezzel szemben, az Avanssur, S. A. és a Portugál Köztársaság álláspontja szerint e rendelkezés egyáltalán nem említ bírósági eljárást, és így kizárja a jelen ügghöz hasonló esetben ilyen célból adott valamennyi megbízást.

15. Az említett 2009/103 irányelv 21. cikke (5) bekezdésének értelmezését megelőzően szükségesnek tartok néhány előzetes észrevételt tenni.

16. Először is, a német bíróság előtt folyamatban lévő jogvita egy nemzetközi joghatósággal rendelkező bíróság előtt zajlik. Sem a felek, sem az ügyben eddig eljáró bíróság nem vitatja ez utóbbi nemzetközi joghatóságát a jogvita elbírálása tekintetében. Ahogyan később azt kifejtem, ez a kérdés azért fontos, mert kizár sok olyan kételyt, amely a 2009/103 irányelv 21. cikke (5) bekezdésének megfogalmazása kapcsán merült fel. Olyan jogvitáról van tehát szó, amely kizárólag a passzív kézbesítési megbízásra vonatkozik, anélkül hogy e kérdés bármely esetben módosítaná az ügyben eljáró bíróság nemzetközi joghatóságát.

17. Ugyancsak fontos hangsúlyozni egy nem kevésbé jelentős másik tényezőt. A kérdéses jogkör kifejezetten azon bírósági irat kézbesítésére vonatkozó passzív képviseletre vonatkozik, amely nem más, mint az eljárást megindító keresetlevél. Az a képviseleti jogosultság, amellyel a Spedition Welter felruházta az AXA Versicherungs AG-t, nem terjed ki a bíróság előtti védelemre, sem az alperesnek a német bíróság előtti általános képviseletére. A Spedition Welter szerint a 2009/103 irányelv 21. cikkének (5) bekezdéséből következő képviselet bírósági iratok kézbesítésére korlátozódik anélkül, hogy ez bármiben is érintené az Avanssur S. A. alperesi jogállását, még kevésbé védekezésének módját. A bírósági kézbesítésekre vonatkozó passzív képviselet előnye, hogy elkerülhető a külföldi kézbesítés vagy a jelen esetben az 1393/2007 rendeletben meghatározott eljárások szerinti kézbesítés, amelyek – amint az iratokból kitűnik – a képviselő útján történő kézbesítéssel elkerülhető fordítási költségekkel járnak.

18. Következésképpen a jelen ügyben a kérdés egy konkrét és egyértelmű helyzetre korlátozódik. Végeredményben azt kell tisztázni, hogy a 2009/103 irányelv értelmében a „kárrendezési megbízott” feladatát képezi-e bírósági iratok, pontosabban a keresetlevél kézbesítésére vonatkozó passzív képviselet ellátása.

19. A fentiek alapján megvizsgálom a 2009/13 irányelv 21. cikke (5) bekezdésének keletkezését, és azt követően az említett szöveg céljára és rendszerére tekintettel értelmezem a rendelkezést.

1. 2009/103 irányelv 21. cikke (5) bekezdésének keletkezése

20. Amint azt már említettem, a 2009/103 irányelv hatályon kívül helyezte a 2000/26 irányelvet, amelynek rendelkezései ugyanakkor lényegesen módosították a 73/239/EGK és a 88/357/EGK irányelvet.⁵ A 2009/13 irányelv 21. cikkének (5) bekezdése a 2000/26 irányelv 4. cikkéből ered. Ez utóbbi rendelkezés, amelyet 2000-ben vezettek be, egyike volt a gépjármű-felelősségbiztosításra vonatkozó harmonizált rendszer javítására irányuló módosításoknak.

21. A Bizottság mindvégig kitartott azon álláspontja mellett, hogy a kárrendezési megbízott jogosult legyen a biztosító felelősségével kapcsolatos ügyben eljáró bíróságtól érkező, eljárási cselekményekről szóló értesítések átvételére, és ez szerepelt az 1997. október 10-én közzétett irányelvjavaslatban⁶ is, amely a 4. cikk elődjeként a következő rendelkezést tartalmazta:

„A kárrendezési megbízottnak megfelelő jogkörrel kell rendelkeznie ahhoz, hogy a biztosítótársaságot képviselje a kártérítésre jogosult károsult személyekkel szemben, beleértve az említett kártérítés teljes kifizetését, és képviselje, *vagy adott esetben a kártérítési igények tekintetében a bíróság előtti képviseletét biztosítsa*, amennyiben ez összeegyeztethető a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról és a bírósági határozatok végrehajtásáról szóló, 1968. szeptember 27-i brüsszeli egyezményvel és a nemzetközi magánjognak a joghatóság megállapítására vonatkozó szabályaival, valamint képviselje azon tagállam hatóságai előtt, ahol a biztosítótársaság képviseletét ellátja.”⁷

22. A javaslat indokolásában a Bizottság hozzátette, hogy az említett rendelkezés célja annak megállapítása, hogy a képviselő eljárásának milyen következményei vannak a károsultra nézve⁸ Mivel a képviselő a biztosítótársaság jogi képviselője lenne a kárigények rendezése során, az eljárása kötné a biztosítótársaságot a károsulttal szemben. A Bizottság folytatásképpen hozzátette:

„A szöveg nem ad a károsult lakóhelye szerinti államnak joghatóságot, mivel ez nem lenne megfelelő azokban az esetekben, amelyekben rendszerint a bíróság jogától eltérő jog alapján, azaz az eljáró bíróság nemzetközi magánjogi szabályai szerint kell döntést hozni. Következésképpen a jelen irányelv alapján a gyakorlatban korlátozott jelentőséggel bír, hogy a képviselő a »bíróság előtt« képviselheti a biztosítótársaságot.”⁹

23. Hasonlóan hangsúlyozni kell azt a tényt, hogy a Bizottság ragaszkodik ahhoz, hogy a jogi képviselet eljárásjogi vetülete egyáltalán ne befolyásolja a nemzetközi joghatóság szabályainak alkalmazását. Ezért a Bizottság kiemelte, és ez a jelen ügy szempontjából fontos, hogy a képviselet eljárásjogi hatása jelentéktelen, vagy ahogyan a szöveg megfogalmazza, a képviselet „a gyakorlatban korlátozott

5 — Az életbiztosítás körén kívül eső közvetlen biztosítási tevékenységek megkezdésére és gyakorlására vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések összehangolásáról szóló, 1973. július 24-i 73/239/EGK első tanácsi irányelv (HLL 228., 3. o.; magyar nyelvű kiadás 6. fejezet, 1. kötet, 14. o.) és az életbiztosítás körén kívül eső közvetlen biztosításokra vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések összehangolásáról és a szolgáltatásnyújtás szabadságának tényleges gyakorlását előmozdító rendelkezéseket megállapításáról, valamint a 73/239/EGK irányelv módosításáról szóló, 1988. június 22-i 88/357/EGK második tanácsi irányelv (HL L 172., 1. o.; magyar nyelvű kiadás 6. fejezet, 1. kötet, 198. o.).

6 — A negyedik gépjármű-biztosítási irányelvre vonatkozó javaslat, Brüsszel, 1997. október 10., (COM(97) 510 végleges, 97/0264 (COD)).

7 — Kiemelés tőlem.

8 — A 6. lábjegyzetben hivatkozott negyedik irányelvre vonatkozó javaslat 6–9. oldala.

9 — Uo., 8. o.

jelentőséggel bír”. A Bizottság ezzel arra utalt, hogy az eljárásjogi képviselőt magára az eljárásra korlátozódik, az eljárás meghatározott szakaszaiban történő képviselőre, azaz olyan funkció, amely elsősorban a kézbesítési cselekményeket teszi könnyebbé, azonban nem érinti a nemzetközi joghatóság megállapításának szabályait.

24. Az Európai Parlamentben a második olvasatban módosították a rendelkezést. A 3. cikk (5) bekezdésében szereplő, „nemzeti hatóságokra” történő hivatkozást áthelyezték a preambulumba. A Bizottság, a Tanács és az Európai Parlament megállapodása a Bizottság azon véleményében is megjelenik, amelyben a Bizottság a nemzetközi magánjog bármely lehetséges módosításának elkerülése érdekében visszavonja az előterjesztett szövegben a bíróságokra történő hivatkozást. Az intézmények közötti megegyezés alapján azonban kifejezetten a legalább „korlátozott” szintű képviselő biztosítása céljából a preambulumban megtartották a bíróságokra való utalást, ahogyan erre a Bizottság a jogalkotási eljárás kezdetén hivatkozott.¹⁰ Végül ez a megegyezés körvonalazódik a 2000/26 irányelv végleges szövegében, és később ez tükröződik a 2009/103 irányelvben is.

25. Végeredményben a 2009/103 irányelv keletkezéséből az következik, hogy a biztosító által a károsult államában ellátott képviselő célja – a jogalkotó szándéka szerint – a bírósági iratok kézbesítésére vonatkozó passzív képviselő lehetővé tétele, jóllehet korlátozott jelleggel. Hasonlóképpen, és tekintettel arra, hogy a képviselő e feladata milyen következményekkel járhat az alperes lakóhelye szerinti bíróság joghatóságára vonatkozó szabály révén az alperes számára nyújtott biztosítékra nézve, a Bizottság, valamint az Európai Parlament az eljárás kezdetétől fogva figyelmet fordított arra, hogy a kézbesítésekre vonatkozó passzív képviselő semmiképp ne módosítsa a polgári jogi felelősség megállapítása iránti, határon átnyúló közlekedési jogvitákra irányadó nemzetközi magánjog általános és különös szabályait.

26. Mindazonáltal, a passzív képviselőnek minden esetben és a parlamenti munkálatokból következően „korlátozott” hatállyal kellett bírnia. Ésszerűnek tűnik megállapítani, hogy az ilyen „korlátozott” hatály legalábbis a bírósági iratoknak az alperes nevében történő átvételére való jogosultságra korlátozódik, ha a felperes a lakóhelye szerinti állam bírósága előtt indít pert. Ebben az esetben a keresetnek a képviselő részére történő kézbesítése formálisan csak egy eljárásjogi jogviszonyt hoz létre. Ha a jogvita a felperes lakóhelye szerinti bíróság előtt folyik, az alperesnek a felperes államában kell jogi képviselővel rendelkeznie. A későbbi bírósági iratokat a felperes anyanyelvén kézbesítik, mert ez lesz az alperes jogi képviselőjének nyelve is. Végeredményben, a 2009/103 irányelv 21. cikkének (5) bekezdése szerinti – bírósági előtti – passzív képviselő hatálya, az említett rendelkezés értelmében, korlátozott lesz.

2. A 2009/103 irányelv 21. cikke (5) bekezdésének rendszertani értelmezése

27. Amint az imént kifejtettem, a 2009/103 irányelv a 21. cikkének (5) bekezdésében szereplő azon hivatkozást, amely szerint a képviselőnek „megfelelő jogkörrel” kell rendelkeznie, a károsultak és a közjogi hatóságok, köztük a bíróságok előtti valamennyi képviselői jogkörre kiterjesztve kívánta értelmezni, jóllehet „korlátozott” hatállyal. Az irányelv (37) preambulumbekkezdése egyértelműen megerősíti a jogalkotó ezen szándékát, és kategorikusan kimondja, hogy a széles jogkör magában foglalja „a nemzeti hatóságok, és ahol szükséges, a bíróságok” előtti képviselőt is.¹¹

10 — A Bizottságnak az irányelvjavaslattal kapcsolatos tanácsi közös álláspontra vonatkozó európai parlamenti módosításokról szóló véleménye, Brüsszel, 2000. február 22. (COM(2000) 94 végleges, 1997/0294(COD), 4. o.) A Bizottság hangsúlyozta a bíróságokra történő hivatkozás fontosságát „egy olyan értelmezés elkerülése érdekében, amelynek értelmében a kárrendezési megbízott jogköre kizárólag a közigazgatási hatóságokra korlátozódik, és nem terjed ki a bíróságokra. Hivatkozni kell a nemzetközi magánjogra, hogy elkerüljünk minden lehetséges összeütközést a joghatósággal kapcsolatos nemzeti szabályozással.”

11 — Kiemelés tőlem.

28. A 21. cikk (5) bekezdésének van egy második albekezdése is, amely kifejti, hogy a megbízottaknak „képesnek kell lenniük arra, hogy az ügyeket a károsult lakóhelye szerinti tagállam hivatalos nyelvén, illetve nyelvein vizsgálják”. Ha a fent értelmezett rendelkezések alátámasztják, hogy a képviselet teljes hatályú a bíróságok előtt, az imént idézett szabály megerősíti, hogy az említett képviselet kiterjed azokra az eljárásokra, amelyek által a károsult a saját nyelvén tud a képviselőhöz fordulni. A jelen indítvány 17. pontja alapján a Spedition Welter kifejezetten az 1393/2007 rendeletben előírt fordítási költségek elkerülése érdekében kéri a bíróságot, hogy kézbesítsék a keresetlevelet az Avanssur S. A. németországi képviselőjének. A 2009/103 irányelv (34) preambulumbekkezdése ezt hangsúlyozva kiemeli annak fontosságát, hogy a károsult „számára ismerős eljárások alapján” rendezhesse kárigényét.

29. Szintén hangsúlyozni kell, hogy a bírósági iratok kézbesítésére vonatkozó passzív képviselet elismerése nem módosítja az adott ügyben alkalmazandó nemzetközi magánjogi szabályokat. Fontos az ilyen elővigyázatosság, mivel emlékezni kell arra, hogy annak ellenére, hogy a kárrendezéssel kapcsolatos megbízás kiterjed a bíróságok előtti képviseletre, az intézmények óvatosságból semmilyen olyan szabályt nem vezettek be, amely megváltoztatná a nemzetközi joghatóságra vonatkozó, és a közlekedési balesetekből eredő károk megtérítése iránt indított, határokon átnyúló jellegű keresetekre alkalmazandó törvény rendelkezéseit jellemző kényes egyensúlyt. A 2009/103 irányelv (35) preambulumbekkezdésében, (36) preambulumbekkezdésének végén, illetve (38) preambulumbekkezdésében is többször kifejeződik ez az aggodalom.

30. A fenti érvek értékéből semmit nem von le az Avanssur S. A. és a Portugál Köztársaság által képviselt azon álláspont, amelynek értelmében a bírósági iratok kézbesítésére vonatkozó passzív képviselet kifejezett hiánya alátámasztaná a jogalkotónak az ilyen jellegű képviselet kizárására irányuló szándékát. Amint az a jelen indítvány 20–24. pontjában látható, a jogalkotó szándéka pontosan arra irányult, hogy az ilyen típusú képviseletet is az irányelv hatálya alá vonja, még ha korlátozott jelleggel is, miközben a 2009/103 irányelv rendszere ugyanezen értelmezés mellett szól. A Bizottság által helyesen hivatkozott egyik további érv azonban gyengíti az Avanssur és a Portugál Köztársaság felvetését.

31. Amint korábban láttuk, a 22. cikk olyan kártérítés iránti eljárásról szól, amelynek értelmében a károsult közvetlenül a biztosító képviselőjéhez fordulhat a lakóhelye szerinti államban, ami lehetővé teszi számára, hogy a saját nyelvén rendezze a kártérítési igényét. A 2009/103 irányelv 18. cikke szintén előírja a tagállamok számára olyan intézkedések megtételét, amelyek biztosítják, hogy a biztosítással fedezett gépjármű által okozott balesetből eredően károsult személyek „közvetlenül jogosultak legyenek keresetet indítani azon biztosító ellen, amelynél a felelős személy felelősségbiztosítással rendelkezik”. Németország is így tett, amint arra a jelen ügyben kérdést előterjesztő bíróság is emlékeztet a német bíróság nemzetközi joghatóságára történő hivatkozással.¹²

32. Mindazonáltal, legalábbis meglepőnek tűnik, hogy miután az előzetes eljárást közvetlenül a képviselő előtt folytatták le, és noha a biztosító ellen közvetlenül indítható kereset, a bírósági iratokat nem lehet közvetlenül a képviselőnek kézbesíteni, akinek az a feladata a 2009/103 irányelv célkitűzéseivel összhangban, hogy a károsultnak megkönnyítse a kárigénye rendezését, és ha szükséges, elősegítse a kártérítés iránti kereset megindítását.

33. Következésképpen és a kifejtett érvek alapján úgy vélem, hogy a 2009/103 irányelv 21. cikkének (5) bekezdését, tekintettel annak történeti előzményeire és a szöveg rendszertani összefüggéseire, a kárrendezési megbízott „megfelelő jogkörére” való hivatkozás alapján úgy kell értelmezni, hogy e jogkörhöz tartozik a bírósági iratok kézbesítésére vonatkozó passzív kézbesítési megbízás, mint például a károsult által előterjesztett keresetlevél kézbesítése az ügyben való eljárásra nemzetközi joghatósággal rendelkező bíróság előtt folyamatban lévő polgári per keretében.

¹² — A kérdést előterjesztő bíróság a ZPO 68. és 72–74. pontjában foglaltakra hivatkozik.

B – Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdés

34. A kérdést előterjesztő bíróság az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdéssel arra keresi a választ, hogy a 2009/103 irányelv 21. cikkének (5) bekezdése oly módon fejt-e ki közvetlen hatályt, hogy a károsult a nemzeti bíróság előtt hivatkozhat rá azzal a következménnyel, hogy a nemzeti bíróságnak a biztosítóintézettel szembeni érvényes kézbesítésnek kell tekintenie azt, ha a kárrendezési megbízottat mint a biztosítóintézet „képviselőjét” értesítették.

35. Mint ismeretes, az uniós jogi normák – így az irányelvek – alkalmazásának nem feltétele a közvetlen hatály meghatározása. Valamely uniós jogi norma anélkül is alkalmazható, hogy szükségszerűen közvetlen hatálya lenne.¹³ A közvetlen hatály tehát az uniós jogi norma azon képessége, hogy saját hatalmánál fogva megoldást kínáljon egy tényállásra, akár uniós, akár nemzeti köztes szabályok szükséges alkalmazása nélkül.¹⁴ Mindazonáltal, noha valamely uniós normának nincs közvetlen hatálya, továbbra is fontos szerepet tölthet be a jogvita megoldásában, mivel az ügyben eljáró bíróság felhasználhatja. Ez utóbbi esetben az uniós normának nincs közvetlen hatálya, azonban az említett értelemben „alkalmazandó” lehet.

36. A legnyilvánvalóbb példáját annak, hogy az uniós jog alkalmazhatósága nem szinonimája a közvetlen hatálynak, az összhangban álló értelmezésre vonatkozó kötelezettség bizonyítja. Közvetlen hatállyal nem bíró uniós jog norma, például egy magánszemélyek közötti viszonyokban joghatásokkal bíró olyan irányelv, amelyet nem ültettek át, adott esetben alkalmazható, mivel a nemzeti bíróságnak minden esetben az irányelvvel összhangban kell értelmeznie a nemzeti jogot. Az irányelvet alkalmazzák, és a bíróság köteles azt alkalmazni az ügy megoldása érdekében, más kérdés, hogy közvetlen hatály hiányában a bíróság csak értelmezési céllal alkalmazhatja, és az nem lehet kifejezetten ellentétes a nemzeti joggal. Éppen ez a jelen ügyben előálló helyzet, és ezért annak vizsgálatával kell megválaszolni a kérdést előterjesztő bíróság kérdéseit, hogy egyrészt a 2009/103 irányelvvel összhangban értelmezhető-e a német jog. Igenlő válasz esetén nem kell tehát megvizsgálni, hogy az említett irányelv 21. cikke (5) bekezdésének van-e közvetlen hatálya.

37. A Bizottság álláspontja szerint a német jog értelmezhető a 2009/103 irányelv 21. cikke (5) bekezdésének fényében. Véleménye szerint a német jogban a VAG 7b. cikkének (2) bekezdése szó szerint átveszi a 2009/103 irányelv 21. cikke (5) bekezdésének tartalmát. Következésképpen, ha a 2009/103 irányelv ezen rendelkezését a korábbi javaslatomnak megfelelően úgy kell értelmezni, hogy az a bírósági iratok kézbesítésére vonatkozó passzív kézbesítési megbízást biztosít a képviselőnek, a VAG 7b. cikkének (2) bekezdése ettől eltérő értelmezéssel nem bírhat.

38. Egyetértek a Bizottsággal. Valójában, ha a Bíróság megerősíti egy uniós jogi rendelkezés értelmezését, a közvetlenül átültetett és az európai norma szigorú átvételéből származó nemzeti szabályokat ugyanúgy kell értelmezni, mint az eredetit. A jelen esethez hasonlóan, amennyiben az átültetett nemzeti norma ugyanolyan megfogalmazással szerepel, mint az európai norma, nyilvánvalóan csak az európai norma és a nemzeti norma közös értelmezését lehet elfogadni. Ebben az esetben, figyelembe véve, hogy ez olyan döntés, amelyet a kérdést előterjesztő bíróságnak kell jogszerűen eldöntenie, úgy vélem, hogy a VAG 7b. cikkének (2) bekezdését ugyanúgy kell értelmezni, mint azon eredeti európai normát, amelyhez szorosan kötődik, a jelen esetben a 2009/103 irányelv 21. cikkének (5) bekezdését.

13 — E pont tekintetében lásd Lenaerts, K. és Corthaut, T., „Of birds and hedges: the role of primacy in invoking norms of EU Law”, *European Law Review*, 2006., 31., 3 sz.

14 — Többek között a 26/62. sz. Van Gend & Loos ügyben 1963. február 5-én hozott ítélet (EBHT 1963., 1. és azt követő oldalak) 11–13. pontja; a 28/67. sz., Molkerei-Zentrale Westfalen kontra Lippe ügyben 1968. április 3-án hozott ítélet (EBHT 1968., 211. o.) 186. és 187. pontja; a 41/74. sz. Van Duyn-ügyben 1974. december 4-én hozott ítélet (EBHT 1974., 1337. o.) 7. pontja, valamint a 12/81. sz. Garland-ügyben 1982. február 9-én hozott ítélet (EBHT 1982., 359. o.) 14. és 15. pontja.

39. Hasonlóképpen egyáltalán nem állítható, hogy a ZPO kategorikusan elutasítaná a passzív kézbesítési megbízást. A 170. és 171. cikk kifejezetten utal a képviselő általi kézbesítés lehetőségére. Jóllehet a 170. cikk csak meghatározott esetekre vonatkozik, a 171. cikk általánosabb jellegű, olyan eseteket szabályoz, amelyekben a megbízó előzetes megállapodás alapján képviselőt jelölt ki. Emlékeztetni kell arra, hogy a 2009/103 irányelv 21. cikkének (1) bekezdése előírja a tagállamoknak, hogy tegyenek meg minden ahhoz szükséges intézkedést, hogy a biztosítótársaságok minden tagállamban jelöljenek ki képviselőt. Nyilvánvaló, hogy e képviselő a biztosítótársaságok közötti megállapodás útján jön létre. Ezért ha a 2009/103 irányelv passzív kézbesítési megbízást biztosít, a képviselő és a megbízó közötti megállapodások szándéknyilatkozatok lehetnek, amelyek értelmében konkrétan az irányelv által előzetesen biztosított képviselő jön létre.

40. Egyértelmű, hogy a kérdést előterjesztő bíróságnak kell a 2009/103 irányelv 21. cikkének (5) bekezdésével összefüggésben értelmeznie a saját jogrendjét. Amint azt a Bíróság is kifejtette, a kérdést előterjesztő bíróságnak e feladatot „a [nemzeti jog] által elfogadott értelmezési módszerekkel, az irányelv céljának elérésére tekintettel kell elvégeznie.”¹⁵ Amennyiben ennek fennáll a lehetősége, és úgy tűnik, hogy a jelen esetben ez a helyzet, nem szükséges az említett rendelkezés közvetlen hatályáról dönteni.

41. Ezzel szemben, az előzetes döntéshozatal céljából előterjesztett második kérdés vizsgálatának lezárása előtt tisztázni kell, hogy fennáll-e a Bíróság ítélkezési gyakorlatában az összhangban történő értelmezés tekintetében előírt két kivétel valamelyike.

42. Egyrészt, a nemzeti bíróság azon kötelezettsége, miszerint nemzeti joga irányadó szabályainak értelmezésekor és alkalmazásakor az irányelv tartalmát kell figyelembe vennie, nem szolgálhat a nemzeti jog *contra legem* értelmezésének alapjául.¹⁶ Mindazonáltal, e korlátozás csak akkor érvényesül, ha a különböző rendelkezések közötti ellentét egyértelmű, ez azonban a jelen esetben nem áll fenn. A ZPO 171. cikke, feltéve hogy a kérdést előterjesztő bíróság megerősíti, általános jelleggel rendelkezik a passzív kézbesítési megbízásról, anélkül hogy a jelen ügghöz hasonló esetet kifejezetten kizárna. Ehhez hozzá kell tenni a már említett VAG 7b. cikkének (2) bekezdésében foglaltakat, amelynek a ZPO 171. cikkével összefüggésben adott rendszertani értelmezése nem eredményez a nemzeti normák és az uniós normák között esetlegesen fennálló feloldhatatlan konfliktust.

43. Másrészt, a nemzeti bíróság azon kötelezettségének, miszerint a nemzeti joga irányadó szabályainak értelmezésekor az irányelv tartalmát figyelembe kell vennie, a jog általános elvei, így különösen a jogbiztonság elve és a visszaható hatály tilalma képezik a korlátait.¹⁷

44. Márpedig a jelen esetben nem ilyen ügrről van szó. A Spedition Welter és az Avanssur közötti jogvita, bár e két fél között folyik, a bírósági iratok kézbesítését illetően inkább egy „háromoldalú jogviszonynak” felel meg, amelyben két magánszemély mellett kétségkívül a közhatalom is érintett. Valójában akkor, amikor a magánszemély a bírósági iratoknak a másik fél részére történő kézbesítését kéri a német bíróságtól, a felperes a tagállamhoz fordul. Az alperes a felperes kérelmének közvetett címzettje, azonban a kérelem nyilvánvaló címzettje a bíróság.

15 — A C-397/01-C-403/01. sz., Pfeiffer és társai egyesített ügyekben 2004. október 5-én hozott ítélet (EBHT 2004., I-8835. o.) 116. pontja.

16 — Lásd többek között a C-268/06. sz. Impact-ügyben 2008. április 15-én hozott ítélet (EBHT 2008., I-2483. o.) 100. pontját, a C-378/07-C-380/07. sz., Angelidaki és társai egyesített ügyekben 2009. április 23-án hozott ítélet (EBHT 2009., I-3071. o.) 199. pontját és a C-282/10. sz. Domínguez-ügyben 2012. január 24-án hozott ítéletet.

17 — Lásd többek között, a 80/86. sz. Kolpinghuis Nijmegen ügyben 1987. október 8-án hozott ítélet (EBHT 1987., 3969. o.) 13. pontját, a C-268/06. sz. Impact-ügyben 2008. április 15-én hozott ítélet (EBHT 2008., I-2483. o.) 100. pontját, valamint analógia útján a C-105/03. sz. Pupino-ügyben 2005. június 16-án hozott ítélet (EBHT 2005., I-5285. o.) 44. és 47. pontját.

45. Az ilyen esetek kapcsán a Bíróság számos alkalommal megállapította, hogy „a harmadik személyek jogait érintő egyszerű negatív hatások, még ha ezek bizonyosak is, nem indokolják annak megtagadását egy magánszemélytől, hogy az érintett tagállammal szemben valamely irányelv rendelkezéseire hivatkozhasson”.¹⁸ Éppen ezen egyszerű negatív hatásokra hivatkozhat az Avanssur S. A., ha vitatja a német jognak a 2009/103 irányelv 21. cikkének (5) bekezdésével összefüggésben történő értelmezését. Azonban, ahogyan az imént említettem, az ilyen fajta hatások nem akadályozzák az irányelvek alkalmazását és *a fortiori* azok hatását a nemzeti jog értelmezésére.

46. Következésképpen és tekintettel az imént kifejtett érvekre, úgy vélem, hogy amennyiben a német jogrend tartalmaz olyan átültetett normát, amelynek szövege megegyezik a 2009/103 irányelv 21. cikkének (5) bekezdésében foglaltakkal, a nemzeti bíróságnak a hivatkozott 2009/103 irányelv 21. cikkének (5) bekezdésével összhangban kell értelmeznie a nemzeti jogot. A jelen ügyben nincsenek korlátai az említett összehangolt értelmezésnek, mivel az uniós jog nem szolgál a nemzeti jog *contra legem* értelmezésének alapjául, és nem sérti a jogbiztonság és a visszaható hatály tilalmának alapelveit, amely megállapítások helyességét a kérdést előterjesztő bíróságnak kell ellenőriznie.

V – Véggövetkeztetések

47. A fenti megállapítások alapján azt indítványozom, hogy a Bíróság az alábbi értelemben válaszoljon a Landgericht Saarbrücken által előzetes döntéshozatalra terjesztett kérdésekre:

- „1) A kárrendezési megbízott »megfelelő jogkörére« való hivatkozás alapján a 2009/103 irányelv 21. cikkének (5) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy e jogkör kiterjed a bírósági iratok kézbesítésére vonatkozó passzív kézbesítési megbízásra is, így például a károsult által előterjesztett keresetlevél kézbesítésére az ügyben való eljárásra nemzetközi joghatósággal rendelkező bíróság előtt folyó polgári per keretében.
- 2) Amennyiben a német jogrend tartalmaz olyan átültetett normát, amelynek szövege azonos a 2009/103 irányelv 21. cikkének (5) bekezdésében foglaltakkal, a jelen ügy körülményei között a nemzeti bíróságnak a hivatkozott 2009/103 irányelv 21. cikkének (5) bekezdésével összhangban kell értelmeznie a nemzeti jogot.”

18 — Lásd többek között a C-221/88. sz. Busseni-ügyben 1990. február 22-én hozott ítélet (EBHT 1990., I-495. o.) 23–26. pontját; a C-97/96. sz., Daihatsu Deutschland ügyben 1997. december 4-én hozott ítélet (EBHT 1997., I-6843. o.) 24. és 26. pontját; a C-201/02. sz. Wells-ügyben 2004. január 7-én hozott ítélet (EBHT 2004., I-723. o.) 57. pontját, és a C-152/07-C 154/07. sz., Arcor AG egyesített ügyekben 2008. július 17-én hozott ítélet (EBHT 2008., I-5959. o.) 35. pontját.